

REPUBLIKA CRNA GORA
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE,
ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE

BILTEN

43 – 2006 Živa stoka

AGRARNI MARKETINŠKI INFORMACIONI SISTEM
CRNE GORE

20. decembar 2006. Vol. 1, Broj 43

 Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Crne Gore www.minpolj.vlada.cg.yu
www.amiscg.org

Ponuda na stočnim pijacama	2
Pregled cijena žive stoke	3-7
Tov junadi	8

PONUĐA NA STOČNIM PIJACAMA

Slaba ponuda simentalca

U toku prethodne nedjelje, na stočnim pijacama u Crnoj Gori, bila je slaba ponuda grla simentalke rase. Teladi do 160 kg bilo je na pijacama u Beranama, Bijelom Polju i Podgorici i kod ove kategorije bilježimo pad prosječne cijene sa 2,77 € na 2,67 € (- 0,1€). Junadi do 300 kg bilo je na podgoričkoj pijaci kao i junadi preko 300 kg kod kojih bilježimo pad cijene sa 1,7 na 1,6 € (-0,1€). Krava za klanje kao i junica i krava za priplod simentalke rase bilo je samo na pijaci u Beranama.

Ostale vrste stoke su relativno dobro zastupljene na svim pijacama sa cijanama približno prošlonedjeljnom nivou.

Stočna pijaca Berane

Stočna pijaca u Beranama već nekoliko sedmica ima izuzetno dobru ponudu svih kategorija i vrsta žive stoke. Obzirom, da je ponuda dobra cijene su nešto niže, a prodaja ponuđene stoke mala, osim za priplodna grla, čija se prodaja obavlja na gazdinstvima. Kvalitet ponuđenih grla je dobar, kod teladi raste broj grla simentalke i smeđe rase, imaju najbolju cijenu i potražnja je velika. Za očekivati je da će u narednom periodu porasti ponuda i cijena ovnova i ovaca za klanje

zbog predstojećih praznika. Ponuda prasadi je mala i uglavnom iz domaće populacije, a cijene su dosta visoke u odnosu na okruženje.

Stočna pijaca Nikšić

Na stočnoj pijaci u Nikšiću ponuda je slabija nego prethodne nedjelje. Ponuđeno je 10 grla krupne stoke i oko 50 grla sitne stoke. Cijene i ponuda su prikupljene sa pijace i farmi. Poredeći cijene prethodnih nedjelja i ove, može se primijetiti blag porast cijena skoro svih kategorija goveda za klanje, kao i jagnjadi, ovaca za klanje i priplod. Već duži period se ne mijenjaju cijene priplodnih junica i priplodnih krava. Evidentan je pad cijene prasadi.

Stočna pijaca Podgorica

I ove nedjelje uprkos nevremenu, ponuda i tražnja na podgoričkoj stočnoj pijaci bile su veoma dobre. Jedan od razloga su i predstojeći praznici. Bilježimo našto manji broj grla teladi, dok je broj junadi ostao približno isti. Cijena prasadi se nešto malo povećala kao i cijena i broj prodavane šilježadi, većina je uvezena iz Srbije. Ove nedjelje bilježimo nešto manji broj ovaca za priplod. Prodaja kvalitetnih krava za priplod se uglavnom odvijala vanpijačno.

REPUBLIKA CRNA GORA
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE,
ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE

IZVJEŠTAJ O CIJENAMA ŽIVE STOKE

Datum prikupljanja podataka: 14. – 20. 12. 2006. godine
Izveštaj sastavila: Služba za selekciju stoke RCG

	Stoka Rasa jm	Bar Stočna pijaca	Berane Stočna pijaca	Bijelo Polje Stočna pijaca	Nikšić Stočna pijaca	Pljevlja Stočna pijaca	Podgorica Stočna pijaca	Crna Gora
1	Telad 80-160 kg SIM kg	~	2.50 (2.50-2.50)	2.60 (2.50-2.60)	~	~	2.90 (2.90-3.00)	2.67 (2.63-2.70)
2	Telad 80-160 kg kg	2.80 (2.70-2.85)	2.40 (2.20-2.50)	2.30 (2.20-2.50)	2.80 (2.60-3.00)	2.50 (2.30-2.60)	2.80 (2.70-2.90)	2.60 (2.45-2.73)
3	Junad do 300 kg SIM kg	~	~	~	~	~	2.00 (1.80-2.10)	2.00 (1.80-2.10)
4	Junad do 300 kg kg	~	~	1.50 (1.50-1.60)	1.90 (1.80-2.00)	1.60 (1.60-1.70)	2.10 (1.70-2.20)	1.78 (1.65-1.88)
5	Junad preko 300 kg SIM kg	~	~	~	~	~	1.60 (1.40-1.70)	1.60 (1.40-1.70)
6	Junad preko 300 kg kg	1.65 (1.50-1.80)	1.50 (1.50-1.50)	1.50 (1.40-1.60)	1.60 (1.50-1.70)	~	1.60 (1.40-1.80)	1.57 (1.46-1.68)
7	Krave za klanje SIM kg	~	1.20 (1.20-1.20)	~	~	~	~	1.20 (1.20-1.20)
8	Krave za klanje kg	0.90 (0.80-1.10)	1.00 (0.90-1.00)	0.90 (0.60-1.00)	0.80 (0.70-1.10)	1.10 (0.90-1.30)	0.80 (0.60-1.10)	0.92 (0.75-1.10)
9	Prasad kg	2.50 (2.50-2.50)	2.50 (2.50-2.50)	3.00 (2.70-3.50)	2.50 (2.20-2.70)	~	2.50 (2.40-2.80)	2.60 (2.46-2.80)
10	Svinje tovljenici kg	1.90 (1.80-1.90)	~	~	~	~	2.10 (2.10-2.30)	2.00 (1.95-2.10)
11	Jagnjad kg	2.30 (2.20-2.40)	2.00 (2.00-2.00)	~	2.50 (2.30-2.60)	~	~	2.27 (2.17-2.33)
12	Šilježad kg	~	~	2.00 (1.90-2.00)	~	~	2.30 (2.20-2.50)	2.15 (2.05-2.25)
13	Ovce za klanje kg	~	1.80 (1.80-2.00)	1.35 (1.30-1.50)	1.80 (1.60-2.00)	1.30 (1.20-1.30)	1.80 (1.60-2.10)	1.61 (1.50-1.78)
14	Ovnovi kg	~	~	1.70 (1.65-1.90)	2.00 (2.00-2.00)	~	2.20 (2.00-2.40)	1.97 (1.88-2.10)
15	Jarad kg	2.40 (2.40-2.40)	2.00 (2.00-2.00)	1.70 (1.60-1.75)	2.50 (2.50-2.50)	~	~	2.15 (2.13-2.16)
16	Koze za klanje kg	~	~	1.65 (1.50-1.70)	~	~	~	1.65 (1.50-1.70)

	Stoka Rasa jm	Bar Stočna pijaca	Berane Stočna pijaca	Bijelo Polje Stočna pijaca	Nikšić Stočna pijaca	Pljevlja Stočna pijaca	Podgorica Stočna pijaca	Crna Gora
17	Priplodne ovce grlo	~	100.00 (90.00-100.00)	~	110.00 (100.00-120.00)	95.00 (90.00-100.00)	95.00 (90.00-150.00)	100.00 (92.50-117.50)
18	Priplodne koze grlo	~	60.00 (50.00-60.00)	~	70.00 (60.00-80.00)	~	90.00 (85.00-90.00)	73.33 (65.00-76.67)
19	Priplodne junice SIM grlo	~	1,000.00 (1,000.00-1,000.00)	~	~	~	~	1,000.00 (1,000.00-1,000.00)
20	Priplodne junice HF grlo	~	1,000.00 (1,000.00-1,000.00)	~	1,100.00 (800.00-1,200.00)	~	~	1,050.00 (900.00-1,100.00)
21	Priplodne junice Smeđa grlo	~	~	700.00 (600.00-800.00)	~	800.00 (700.00-1,000.00)	~	750.00 (650.00-900.00)
22	Priplodne junice Melez grlo	~	~	500.00 (400.00-550.00)	~	~	~	500.00 (400.00-550.00)
23	Priplodne krave SIM grlo	~	1,000.00 (1,000.00-1,000.00)	~	~	~	~	1,000.00 (1,000.00-1,000.00)
24	Priplodne krave HF grlo	~	~	~	1,100.00 (900.00-1,300.00)	~	800.00 (700.00-1,200.00)	950.00 (800.00-1,250.00)
25	Priplodne krave Smeđa grlo	850.00 (850.00-850.00)	1,000.00 (1,000.00-1,000.00)	~	~	900.00 (850.00-1,000.00)	~	916.67 (900.00-950.00)
26	Priplodne krave Melez grlo	~	750.00 (600.00-1,100.00)	600.00 (500.00-700.00)	600.00 (400.00-800.00)	~	650.00 (600.00-850.00)	650.00 (525.00-862.50)

*Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko drugačije nije naznačeno

Prikaz cijena (kn/kg) za grupu proizvoda - stoka,meso i prerađevine-stočni sajam

Prices for product group
u razdoblju od 11-12-2006 do 17-12-2006
(50 tj.2006.)

uspoređeno s razdobljem od 27-11-2006 do 03-12-2006 (48 tj.2006.)

Proizvod	Tip	Hrvatska	Podatak
		Cijena	Razl.
tele simental (80-160 kg)-calf .	1.Min	20.00	0.00
	2.Max	28.00	1.00
	Prosjek	23.30	-0.11
tele holstajn (80-160kg)-calf .	1.Min	23.00	1.00
	2.Max	23.00	0.00
	Prosjek	23.00	0.50
junica simental (za klanje)-heifer .	1.Min	10.00	0.00
	2.Max	12.50	-0.50
	Prosjek	10.50	-0.47
junica holstajn (za klanje)-heifer .	1.Min	10.00	0.00
	2.Max	10.00	-1.00
	Prosjek	10.00	-0.50
bik simental (>450kg)-beef .	1.Min	11.00	0.00
	2.Max	16.00	0.00
	Prosjek	11.92	-0.28
bik holstajn (300-450 kg)-beef .	1.Min	10.00	-1.00
	2.Max	11.00	0.00
	Prosjek	10.50	-0.50
krava simental (za klanje)-cow .	1.Min	4.00	0.00
	2.Max	10.00	0.00
	Prosjek	5.85	-0.15
odojak (25-35 kg)-piglets .	1.Min	8.00	0.00
	2.Max	20.00	0.00
	Prosjek	12.59	0.28
svinja (80-120 kg)-swine .	1.Min	9.00	0.00
	2.Max	18.00	2.00
	Prosjek	10.51	-0.22
krmača (za klanje)-sow .	1.Min	6.00	0.00
	2.Max	10.00	0.00
	Prosjek	8.25	-0.18
janjad-lambs .	1.Min	20.00	2.00
	2.Max	30.00	-2.00
	Prosjek	23.77	-0.14
ovca (za klanje)-sheep .	1.Min	8.00	0.00
	2.Max	10.00	0.00
	Prosjek	9.01	0.01
jare-kid goat .	1.Min	18.00	0.00
	2.Max	29.00	11.00
	Prosjek	23.50	5.50
konj-hors .	1.Min	11.00	0.00
	2.Max	12.00	0.00
	Prosjek	11.50	0.00

Izvor: TISUP

Cijene su izražene u kunama. (1Euro = 7,3 Kuna)

CENE STOKE ZA KLANJE U EU

od: 04.12.06
 do: 10.12.06

CENE NA TRŽIŠTU ZEMLJE ČLANICE

PRIX DE MARCHÉ - ETATS MEMBRES
 MARKET PRICES - MEMBER STATES

(EURO/100kg P.C/DW)	BE	CZ	DK	DE	EE	GR	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	SI	SK	FI	SE	UK	EU	Promjena posljednji			
Junjad U2	325.95	274.20	331.41	312.73	415.99	373.79	348.00	290.22	363.38		166.79	343.80		352.71	316.71	239.45	379.00	274.84	269.88					293.75	308.89	350.92	-1.46			
Junjad U3	300.53	280.96	330.07	308.88	408.79	373.08	334.00	291.80	351.71		193.35	341.63		348.93	320.85	249.97	373.40	284.05						297.18	305.36	338.26	-1.93			
Junjad R2	285.35	272.49	314.11	306.58	400.83	406.14	317.00	279.05	320.84		192.46	224.20	246.20	308.31	308.57	240.76	371.60	272.44	267.35	305.52				283.69	295.50	322.97	-0.96			
Junjad R3	264.49	267.13	316.81	301.64	407.01	328.88	310.00	282.82	330.29		190.48	224.66	209.29	248.59	368.88	306.64	311.99	245.25	372.00	284.02	265.84	32.95	289.44	297.03	311.09	310.09	-0.84			
Junjad O2	244.69	249.83	302.85	266.03	381.46	280.03	287.00	265.50	281.72	281.97	165.70	221.74	267.90	249.65	366.88	259.78	285.93	235.10	359.30	264.96	259.86	262.32	267.01	272.88	273.74	273.74	-0.58			
Junjad O3	228.10	248.54	285.14	266.38	381.99	322.83	282.00	268.39	274.88	281.97	164.16	225.40	269.50	368.88	263.44	288.77	238.79	360.30	267.29	267.96	269.81	277.95	279.14	279.74	279.74	279.74	-0.53			
Junjad	291.16	288.47	300.01	293.16	313.00	395.23	353.32	316.78	292.33	343.07	175.34	222.48	326.70	248.77	366.88	295.07	313.48	240.28	369.95	278.69	266.64	267.91	278.68	288.48	316.38	316.38	-1.11			
Bikovi R3	258.48	164.82	270.39		252.00	216.59								280.49	246.71									269.88	268.50	268.50	268.50	2.81		
Bikovi	258.48	164.82	270.39		252.00	216.59								280.49	246.71									269.88	268.50	268.50	268.50	2.81		
Goveda U2					347.00	280.84								321.16											290.66	319.90	316.05	-3.16		
Goveda U3					347.00	282.55								323.01											295.08	314.97	316.64	-2.61		
Goveda U4					326.00	282.81								295.87											241.59	316.01	304.71	-2.08		
Goveda R3					316.00	276.05								302.38	295.86										284.36	307.57	297.10	-2.67		
Goveda R4					303.00	276.45								297.00											242.25	306.21	295.54	-2.40		
Goveda O3					258.45	248.89	178.06						274.20												275.16	289.60	273.96	-2.82		
Goveda O4					261.00	284.99								303.84											267.78	297.66	282.16	-2.88		
Goveda	248.08	258.45	256.59	178.62	298.87	272.26								285.95										274.02	303.26	290.63	-2.62			
Krave R2	255.14				316.00	228.62								174.10	252.41										225.85	259.67	259.67	-1.28		
Krave R3	245.53	201.84	258.45	243.14	166.46	172.60	160.91	316.00	228.40	229.42				300.76	192.35										261.70	226.09	266.72	-1.91		
Krave R4	202.59	248.80	243.68		262.72	303.00	229.57							197.24											246.12	216.39	238.67	-3.16		
Krave O2	224.07	114.7	201.99	214.94	127.12	172.87	169.64	252.00	208.88	166.37				200.28	144.81	250.70	175.05								209.52	244.35	206.84	-2.14		
Krave O3	217.16	177.72	221.90	224.74	165.14	166.86	172.29	257.00	217.74	202.39				126.72	116.67	243.53	182.54								176.62	166.06	224.57	-2.05		
Krave O4	209.86	177.72	222.91	229.04	120.79	147.50	145.30	249.00	221.36					126.60	144.74	116.88									10.68	179.74	174.98	210.64	-2.96	
Krave P2	166.69	151.74	183.09	170.77	165.94	120.00	137.73	205.00	177.12	166.94	167.42	144.79	137.73	216.10	166.52										103.60	160.60	168.85	-1.02		
Krave P3	174.19	139.05	191.93	184.88	115.30	87.03	144.20	231.00	208.19	178.16	167.42	127.27	146.54	227.95	177.19										90.65	161.01	200.47	-2.70		
Krave	217.48	164.99	195.01	217.79	168.60	162.92	167.90	260.56	212.51	163.79	167.42	122.37	141.17	256.24	163.80	252.41	212.56	208.09	162.83	177.17	165.50	174.23	167.66	234.54	161.63	217.45	-2.10			
Junice U2	330.00		292.52	305.76	350.62	397.00	283.89	404.36						352.40											306.46	317.49	368.32	-9.03		
Junice U3	311.00	217.10	322.83	295.77	373.87	392.00	286.85	399.14						296.98	279.98	211.22									304.91	317.31	367.46	1.90		
Junice R2	267.00	209.13	271.46	290.80	334.90	336.00	279.32	386.76						342.50											275.74	302.79	332.55	-1.56		
Junice R3	251.50	212.09	297.62	285.79	387.00	346.94	337.00	280.99	381.10					164.87	320.75										289.22	303.20	311.82	-2.21		
Junice R4	204.87	303.11	276.03		268.63	316.00	281.00							179.03	163.71										231.43	165.59	269.77	291.11	-2.00	
Junice O2	165.12	238.47	227.74	176.65	375.14	290.52	264.00	265.73	250.73					139.73	163.65	270.10	162.54								176.23	229.54	235.29	247.24	1.47	
Junice O3	192.47	282.21	230.22	177.61	358.38	295.20	279.00	268.77	248.98	242.19	146.41	159.26	241.37	162.33											253.70	161.41	231.72	250.64	-0.59	
Junice O4	200.87	253.49	229.35		270.74	272.00	269.39							166.11	167.53											238.41	178.57	207.11	259.49	-1.91
Junice	292.49	205.79	275.75	263.49	177.03	371.21	344.46	347.40	276.66	384.71	242.19	147.41	168.60	312.20	163.07	293.50	222.52	266.92	202.80	363.59	259.29	161.93	224.12	262.84	302.72	308.27	-1.71			
Poluikve	243.37	226.20	251.95	257.86	168.25	354.12	321.44	288.68	282.31	322.86	236.85	160.81	163.19	292.86	200.28	316.94	219.56	271.74	211.23	322.82	241.56	211.33	227.12	259.81	283.87	278.65	-1.61			
Promjena posljednje nedelje	-0.14	-0.13	4.20	-1.32	-1.00	0.90	-3.70	-1.29	-3.61	-1.27	-0.04	4.25	2.45	-0.06	-1.44	3.19	-3.11	-1.32	-2.22	-5.59	7.46	1.22	-0.11	-2.40						

Izvor: EU Komisija

TOV JUNADI

Kod držanja teladi najveća opasnost su prvi dani - približno nedjelju dana. Tada tele treba da se održi u životu i da ostane – **zdravo**. Jedino pravo rješenje jeste da se tele odmah iznese iz staje. Nezavisno od godišnjeg doba ili od temperature, i ljeti i zimi. Gdje ga iznijeti ili kako ga smjestiti? Najbolje je u posebne male kućice, posebno građene, tipa "iglo". Drvene, plastične, jeftine, jednostavne, veoma izdržljive. Postavljaju se u blizini staja, na ocjedinim mjestima. Sa dosta prostirke, s ispuhom za tele. Kada se prave drvene kućice - one su, takode, lake i jednostavne, s određenim dimenzijama. Najvažnije je da i tele (još više nego krava) ima svoje "gnijezdo" od duboke prostirke. Tada i tele duže mirno leži, što je važan cilj. U toku zime telad lako podnose niske temperature. Važno je da ulaz u kućicu ne bude suviše širok. U hladnim danima se na ulaz stave plastične trake, kao "zavjesa", kojima se na neki način zatvara ulaz.

Dalji odgoj teladi se razdvaja: - odabrana ženska telad odgajaju se da budu priplodne junice, pa potom krave. Znači, pripremaju se za što duži i zdrav život od najmanje 6, a ne rijetko 8-10 godina. Radi toga se drže slobodno, na većim prostorima, u grupama, sa što više ispaše i kretanja; - sva muška telad i jedan dio ženske teladi odlazi u tov; ova grla žive ukupno znatno kraće, jedva do 2 godine; najčešće se drže u zatvorenim prostorima, sa što manje kretanja, tako da je prirast mesa veći, a potrošnja hrane manja.

Tov junadi - goveda treba da bude, gotovo bez izuzetaka, jednostavan, siguran i rentabilan! Samo, za ovo treba imati bar dva standardna uslova: dobra telad - dobre rase i kondicije, dobrog zdravlja, dobro pripremljena i kabasta hrana - dobrog kvaliteta, jeftina! Ali, i ovdje postoji još jedan veoma važan uslov. To je čovjek, odnosno ukupno vođenje poslova!

Za rentabilnost tova junadi/goveda osnovu čini **silaza od cijelih stabljika kukuruza**. Svaka druga kombinacija u tovu je ne samo manje dobra, nego i - slaba!

Kada je riječ o objektima i opremi kod tova junadi/goveda ne treba zaboraviti na osnovno pravilo:

Ležanje + mirovanje = veći prirast mesa + manja potrošnja hrane

Kod vezanog sistema važe ista pravila, kao i kod držanja krava: ležišta moraju da budu komotna, udobna, te da svako ima dovoljno svježeg vazduha. Kod slobodnog sistema tov junadi/goveda često se razdvaja na dvije faze: prva faza predtov - do oko 300 kg; klada su grupe veće, najčešće boksevi sa punim podom i slamom; druga faza završni tov - tada su manji boksevi, znači manje grupe redovno boksevi sa rešetkastim podom.

Kod tova junadi/goveda sa slobodnim sistemom držanja važi još jedno važno pravilo: prostor po jednom grlu treba da bude **minimalan** ili, bolje je ako je svakom grlu po malo tijesno, nego da ima suviše prostora. Zašto? Kada je prostor minimalan, tada grla nemaju priliku da mnogo šetaju, a pogotovo da se jure. Tada se energija hrane više pretvara u – meso. Kada je reč o kraju tova kod junadi/goveda treba uvijek misliti na jedno pravilo, koje već odavno važi u zemljama Evropske unije:

Toviti do najmanje 600, a još bolje do 700 kg/grlo

Time se svako dobro tele dobro iskoristi, a istovremeno se dobija kvalitetnije meso - ono je punije i više traženo, kao goveđe meso.

U narednim godinama treba očekivati da se jedna pojava više raširi. To je držanje krava po sistemu krava - tele. To je praktično držanje krava samo radi teleta, odnosno proizvodnje mesa.

Kod ovog sistema izostaje proizvodnja mlijeka, pa se cijela "računica" držanja krava svodi na količinu mesa, koja se godišnje dobije po jednoj kravi. Tada je još važnije da se svako tele "dovede" do bar 600 ili čak 700 kg.